

The library in the university : Observations on a service / Norman Higham . . . – London, Deutsch, 1980. – 205 p. (A Grafton book.)

A könyvtár az egyetemen. Vélemény egy szolgáltatásról

E sorok írója, – noha a könyvet a szerkesztőségtől kapta ismertetésre – személyes érdeklődéssel kezdte olvasni, mert mindennapi munkájában vissza-visszatérő probléma a könyvtár, pontosabban a könyvtárak helye az egyetemen. Magyar modell nincsen, mert úgyszólván mindegyik egyetemünkön más a fenntartó intézmény és könyvtárainak kapcsolata, az együttélés változatos formáit láthatjuk.

Mit tud hát nekünk mondani másfél évtizedes tapasztalatairól az angliai Bristol egyetem könyvtárának vezetője, egyben hazájának számos állami és társadalmi könyvtárosi tisztség viselője? Bizonyára sok érdekeset, mert az angol egyetemeket sem kerülték el a felsőfokú oktatás átalakításának gondjai, a könyvtárakat sem az információ-robbanásból vagy a számítástechnika megjelenéséből származó nehézségek.

Bevezetésül megjegyzi, hogy munkája nem kézikönyv az egyetemi könyvtári munkához, csupán saját negyedszázados munkájából és ennek során munkatársaitól nyert tapasztalatait kívánja továbbadni. Szellemes, bár nem egészen eredeti aforisztikus meghatározásokkal helyezik el a könyvtárat az egyetemre: az egyetem jellegét megtudhatjuk, ha megismerjük a könyvtárat; a könyvtár az egyetem tengelye; megbénul az oktatás a könyvtár nélkül stb. Ugyanakkor senki sem szokott a könyvtárosokról beszélni. Tudomásul veszik, hogy az adminisztratív munkatársak a "szükséges rosszak", a képzett könyvtárosok a "szükséges jók". Higham véleménye szerint az alapvető kérdés, hogy a könyvtár a ténylegesen működő szakmai és társadalmi bizottságok, munkacsoportok révén beépüljön az egyetem szervezetébe. Az adott egyetemet kell szolgálnia és nem egy eszményi egyetemi könyvtárat kell kialakítani. Nehézséget okoz, hogy a könyvtár a maga sajátosságaival különbözik az egyetem oktató vagy gazdasági egységeitől, és ezt a hozzá nem értőknek nehéz megmagyarázni.

Mindennek okos kifejtésével mondanivalójának lényegét már el is mondta. A mű többi részében, – bevezetőjét némileg cáfolva – kézikönyv-szerűen végigveszi a könyvtári tevékenységet a pénzügyektől a szerzeményezésen, olvasószolgálaton, feldolgozáson stb. át egészen a gépesítésig, és szellemesen cseveg minderről. Sajnos "egy finom angol úr" marad végig, és az ígért tapasztalatok, főleg a konkrét példák jó megoldásokról, vagy éppen tévedésekről, elmaradnak. Úr marad abban, hogy nem szolgáltat ki sem intézményeket, sem személyeket, sem adatokat, így azután mondanivalóját csak megnyerő modo-

rával teszi hitelessé, de sajnos az érdeklődő is csak akkor olvassa tovább, ha udvarias úr marad, különben bevallja, hogy bizony a könyv gyakran unalmas.

Álljon itt a mondottak bizonyítására a gépesítésről – helyesebben a számítógép alkalmazásáról szóló fejezet néhány gondolatának ismertetése. Milyen jó lenne, írja Higham, ha a bristoli könyvtárból helikopteren mehetne értekezletre a cardiffi egyetemi könyvtárba. Megtakarítaná a benzint, a bosszankodást a zsúfolt utakon, a dugókat és az időt. De megérné-e a közösségnek a helikopter beszerzése, fenntartása és üzemeltetése? Nyilván nem. Tehát a hagyományos könyvtári szervezetben az a néhány perc, amit nyerni lehet a kölcsönzésben, vagy a néhány hét a feldolgozásban ugyanezt a kérdést veti fel: megéri-e? A másik oldalon ott áll az olvasó, aki eddig Jánostól kapott felvilágosítást a kérdéseire, most azt mondja, hogy miért forduljon a géphez, amikor neki János válaszai is segítettek. Az egyetem ajánlja gépi berendezéseit, de azok a kutatáshoz készültek és nem a nyilvántartáshoz, amire csak a meglévő könyvtári rendszer teljes átalakításával lennének alkalmasak. Még néhány ügyes hasonlat alkalmazásával oda lyukad ki: hogy vegyen részt a könyvtár a gépesített információszolgáltatásokban, de ne erőltesse mindenáron a saját gépesítést. Ezt nagyjából eddig is tudtuk.

Mint ahogy nagyjából mindazt mi is tudjuk, amit sajátos angol ízekkel és humorral fűszerezve, nagy megnyerő szerénységgel és ironiával elmond nekünk egy hagyományos egyetemi könyvtár tapasztalt vezetője.

MARÓT MIKLÓS